
VĚDOMÍ V PŘÍRODĚ

Russellovský přístup

Jakub Mihálik

2016

Tato publikace byla vydána s finanční podporou grantu poskytnutého Grantovou agenturou České republiky (GAČR), č. P401/12/0833, s názvem *Pojetí vědomí: jeho jednota a rozmanitost*, řešeného na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Recenzovali:
doc. James Hill, Ph.D.
Pavla Toráčková, Ph.D.

© Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2016
© Jakub Mihálik, 2016

ISBN 978-80-87634-68-4

Obsah

Předmluva / ix

1 Vědomí ve fyzickém světě / 1

2 Apriorní fyzikalismus / 27

3 Aposteriorní fyzikalismus / 55

4 Co nám odhalují naše fenomenální pojmy? / 87

5 Kouzlo emergence / 126

6 Panpsychické universum / 164

7 Problém kombinace / 212

Bibliografie / 246

Předmluva

Název této knihy sestává ze dvou částí. Její titul, *Vědomí v přírodě*, je snad srozumitelný a bude dále objasněn v první, úvodní kapitole. Podtitul, *Russellovský přístup*, bude oproti tomu podrobněji vysvětlen až v kapitole předposlední. Proto si zaslouží stručný komentář v této předmluvě. Především je třeba zdůraznit, že předkládaná kniha není studií o filosofii Bertranda Russella a mnoho tvrzení, která obsahuje, jsou zřetelně nerussellovská (například rámeček dvojdimenzionální sémantiky probíraný v kapitolách 3 a 4, nebo v širokém smyslu fregovské pojetí pravd a propozic předpokládané v celé knize). Přesto bylo, jak uvidíme, Russellovo myšlení inspirací pro výsledné stanovisko, které tato kniha doporučuje jako způsob integrace vědomí do fyzického světa.

Toto stanovisko, které bývá v literatuře označováno jako russellovský monismus, pramení z Russellových postřehů představených v knize *The Analysis of Matter* i jinde.¹ Russell se ve svých pracích opakovaně zabýval filosofickými implikacemi moderní fyziky a kladl si otázku, jaký druh poznání fyzického světa nám fyzika nabízí. Jeho odpověď zní, že se z fyziky dozvídáme pouze vysoce abstraktní, strukturní informace o fyzickém světě a událostech, které se v něm odehrávají. Lze tedy argumentovat, že existuje množství informací o fyzickém světě, které unikají našim pozorováním, měřicím přístrojům, a v důsledku i našim teoriím.

Tato epistemologická omezení, kterými se podle Russella vyznačují naše fyzikální teorie, jej přivedly k hypotéze, že fyzické události, které konstituují naše mozky, mají vnitřkový (*intrinsic*) rozměr, tj. rozměr, který nepostihují naše fyzikální teorie, a že

¹ Russell (1927/1954).

tento vnitřní rozměr spočívá ve výskytu kvalit typu modř modré barvy, s nimiž, jak se Russell domnívá, jsme přímo obeznámeni v našem vnímání. Tato hypotéza umožňuje Russellovi přirozeným způsobem začlenit naše vjemy s jejich kvalitativními rysy do fyzického světa. To nám podle Russella umožňuje zodpovědět zároveň otázku, co je skrytým aspektem aspoň některých fyzických událostí, a otázku, jaké místo mají ve fyzickém světě vjemy. Je to právě tato fascinující hypotéza, která značně rezonuje v současné debatě o fenomenálním vědomí a vyhlídkách na jeho redukci, a je to právě tato hypotéza, kterou se budu zabývat v posledních dvou kapitolách této knihy.

Abstrakt

Tato kniha má za cíl poskytnout filosofickou odpověď na otázku, jak může fenomenální vědomí neboli prožívání (*experience*) existovat ve fyzickém světě, tj. ve světě, který nám popisují přírodní vědy. Kniha sestává ze tří částí: v první části (kap. 1) pojednávám o pojmu fenomenálního vědomí a uvádím jej do protikladu k jiným pojmům vědomí běžným v literatuře. Dále ukazuji, že projekt, o který mi jde v této knize, je přirozeně chápat jako součást obecnějšího projektu hledání stereoskopického pohledu na člověka, který Wilfrid Sellars považoval za klíčový úkol pro filosofii své doby.

V druhé části knihy (kap. 2 až 4) předkládám detailní zhodnocení pokusu o materialistickou redukci vědomí. Zatímco v kap. 2 zkoumám a podrobuji kritice apriorní fyzikalismus (Dennett, Lewis, Rey atd.), v kap. 3 a 4 se zaměřuji na novější, aposteriorní fyzikalismus a především na jeho vlivnou variantu zvanou *strategie fenomenálních pojmů* (Loar, Papineau, Levinová, Schroer atd.). Jedna obtíž, které aposteriorní fyzikalismus čelí, spočívá v tom, že, jak se pokoušejí ukázat Nida-Rümelinová, Goff a další, toto stanovisko není slučitelné s přesvědčivou tezí, že nám naše fenomenální pojmy poskytují bohaté poznání povahy svých referentů. Předkládám novou verzi argumentu tohoto typu, která vychází z myšlenky, že *torzení nestrukturní průsvitnosti*, podle něhož nám naše fenomenální pojmy vyjevují více než jen strukturní poznatky o svých referentech, je neslučitelné s aposteriorním fyzikalismem.

244

Ve třetí části této knihy (kap. 5 až 7), zkoumám hlavní nereduktivní přístupy k vědomí. Nejdříve se v 5. kapitole zaměřuji na silný emergentismus, stanovisko, podle něhož je vědomí ontologicky nová vlastnost, která vzniká v některých vysoce komplexních fyzických systémech. Toto stanovisko sice nejdříve obhajují proti argumentům Nagela a Strawsona, dospívám však k závěru, že silní emergentisté nedokážou přesvědčivě vysvětlit, jak může vědomí mít kauzální účinky ve fyzickém světě, a – jak se pokouším ukázat – ani, jak může vědomí být způsobováno či determinováno čistě fyzickými procesy. V kapitole 6 argumentuji pro konstitutivní russellovský panpsychismus, který představuje variantu russellovského monismu, nereduktivního přístupu k vědomí inspirovaného Russellovou filosofií vědy. Podle russellovského panpsychismu máme fenomenální vlastnosti chápat jako quidity, které realizují mikrofyzické role, o nichž nás informuje fyzika. V rámci obhajoby konstitutivního russellovského panpsychismu nabízím nové argumenty proti jeho hlavním konkurenčním stanoviskům: emergentnímu russellovskému panpsychismu a pankvalitismu. Zřejmě nejzávažnější problém pro konstitutivní russellovský panpsychismus představuje problém kombinace, tj. otázka, vyjádřená již Williamem Jamesem, zda a jak se mohou mikrofenomenální vlastnosti kombinovat a tím společně utvářet makrofenomenální vlastnosti. V závěrečné kapitole se pokouším ukázat, jak tento tento problém lze začít řešit poukazem na intuitivní pojem spoluvědomí.

Abstract

This book attempts to provide a philosophical answer to the question of how phenomenal consciousness, or experience, can exist in the physical world, i.e. in the world as it is described by science. The volume has three parts: In the first part (chapter 1) I explicate the concept of phenomenal consciousness and contrast it with other concepts of consciousness common in the literature. Moreover, I suggest that the project pursued in this book can be naturally viewed as a part of the more general project of trying to find a stereoscopic view of man, taken by Wilfrid Sellars to be a crucial task for contemporary philosophy.

In the second part of the book (chapters 2 to 4) I offer a detailed evaluation of the attempts at a materialist reduction of consciousness. While in chapter 2 I explore and critique the approach of a priori physicalism (Dennett, Lewis, Rey, etc.), in chapters 3 and 4, I focus on the more recent doctrine of a posteriori physicalism and especially its most prominent variety called the *phenomenal concept strategy* (Loar, Papineau, Levin, Schroer, etc.). One problem with a posteriori physicalism is that, as Nida-Rümelin, Goff and others argue, the view cannot make sense of the plausible thesis that our phenomenal concepts a priori provide us with rich knowledge of the nature of their referents. I offer a new version of this type of argument, suggesting that the *non-structural translucency claim*, according to which our phenomenal concepts a priori reveal to us more than merely structural knowledge of their referents, is incompatible with a posteriori physicalism.

245

In the third part of the book (chapters 5 to 7), I explore the prospects of the main non-reductive approaches to consciousness. First, in chapter 5 I focus on strong emergentism, the view that consciousness is an ontologically new property which arises in certain highly complex physical systems. While I initially defend the view against arguments of Nagel and Strawson, I conclude that strong emergentists cannot make sense of consciousness being causally efficacious with respect to the physical world, and, as I argue, even of consciousness being caused or determined by purely physical underlying processes. In chapter 6, I argue for constitutive Russellian panpsychism which is a version of Russellian monism, a non-reductive view of consciousness inspired by Russell's philosophy of science. According to Russellian panpsychism, phenomenal properties are the quiddities that realise the micro-physical roles which physics informs us about. In the course of defending constitutive Russellian panpsychism, I offer new arguments against the main competing Russellian views: emergent Russellian panpsychism and panqualityism. Perhaps the most serious problem for constitutive Russellian panpsychism is the combination problem, i.e. the question, expressed e.g. by William James, as to whether and how micro-phenomenal properties can combine to collectively produce macro-phenomenal properties. In the final chapter I try to show how we can start solving this problem by appealing to the intuitive notion of co-consciousness.

Bibliografie

- Alexander, S. (1920) *Space, Time, and Deity. The Gifford Lectures in Glasgow 1916–1918. Vol. 2.* New York: The Humanities Press.
- Alter, T. – Nagasawa, Y. (eds.) (2015) *Consciousness in the Physical World. Perspectives on Russellian Monism.* Oxford University Press.
- Alter, T. – Walter, S. (eds.) (2007) *Phenomenal Concepts and Phenomenal Knowledge: New Essays on Consciousness and Physicalism.* Oxford University Press.
- Armstrong, D. (1968) *A Materialist Theory of the Mind.* London: Routledge and Kegan Paul.
- Armstrong, D. (1983) *What Is a Law of Nature?* Cambridge University Press.
- Barnes, E. (2012) „Emergence and Fundamentality“. *Mind* 121, č. 484, s. 873–901.
- Basile, P. (2010) „It Must be True – But How Can it Be? Some Remarks on Panpsychism and Mental Composition“. *Royal Institute of Philosophy Supplement* 67, s. 93–112.
- Bedau, M. A. (1997) „Weak Emergence“, in: J. Tomberlin (ed.) *Philosophical Perspectives: Mind, Causation, and the World*, sv. 11, Malden: Blackwell, s. 375–399.
- Bennett, J. (1984) *A Study Of Spinoza's Ethics.* Indianapolis: Hackett.
- 246 Berkeley, G. (1721/1965) *De Motu*, in: D. A. Armstrong (ed.) *Berkeley's Philosophical Writings*, Macmillan, New York.
- Bird, A. (2005) „The Dispositionalist Conception of Laws“. *Foundations of Science* 10, s. 353–370.
- Blamauer, M. (ed.) (2011) *The Mental As Fundamental. New Perspectives on Panpsychism.* Heusenstamm: Ontos Verlag.
- Block, N. (1994) „Qualia“, in: S. Guttenplan (ed.) *A Companion to the Philosophy of Mind.* Oxford: Blackwell. URL =http://www.nyu.edu/gsas/dept/philo/faculty/block/papers/Qualia_from_Guttenplan.pdf
- Block, N. (1995) „On a Confusion about a Function of Consciousness“. *Behavioural and Brain Sciences* 18, s. 227–287.
- Block, N. (2004) „Qualia“, in: R. L. Gregory (ed.) *The Oxford Companion to the Mind.* Oxford University Press.
- Block, N. – Stalnaker, R. (1999) „Conceptual Analysis, Dualism and the Explanatory Gap“. *Philosophical Review* 108, s. 1–46.
- Braddon-Mitchell, D. – Jackson, F. (2007) *The Philosophy of Mind and Cognition. An Introduction.* Malden: Blackwell.
- Broad, C. D. (1925) *The Mind and its Place in Nature.* New York: Harcourt, Brace & Company.
- Caston, V. (1997) „Epiphenomenals, Ancient and Modern“. *Philosophical Review* 106, s. 309–363.
- Coleman, S. (v tisku) „Panpsychism and Neutral Monism: How to Make Up One's Mind“, in: L. Jaskolla – G. Brüntrup (eds.) *Panpsychism.* Oxford University Press.

- Dainton, B.** (2011) „Review of Consciousness and Its Place in Nature“. *Philosophy and Phenomenological Research* 83, č. 1, s. 238–261.
- Damjanovic, N.** (2012) „Revelation and Physicalism“. *Dialectica* 66, č. 1, s. 69–91.
- Dennett, D. C.** (1991) *Consciousness Explained*. New York: Back Bay Books.
- Dennett, D. C.** (2002) „Quining Qualia“, in: D. J. Chalmers (ed.) *Philosophy of Mind. Classical and Contemporary Readings*. Oxford University Press, s. 226–246.
- Dennett, D. C.** (2005) *Sweet Dreams. Philosophical Obstacles to a Science of Consciousness*. Cambridge: MIT Press.
- Descartes, R.** (1641/2003) *Meditace o prvni filosofii*. Přeložili: P. Glombíček, T. Marvan a P. Zavadil. Praha: OYKOYMENH.
- deVries, W.** (2015) „Wilfrid Sellars“, in: E. N. Zalta (ed.) *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2015 Edition), URL = <<http://plato.stanford.edu/archives/fall2015/entries/sellars/>>.
- Diaz-Leon, E.** (2013) „Do A Posteriori Physicalists Get Our Phenomenal Concepts Wrong?“. *Ratio* 27, s. 1–16.
- Feigl, H.** (1971) „Some Crucial Issues of Mind-Body Monism“. *Synthese* 22, č. 3, s. 295–312.
- Fine, K.** (1995) „Essence and modality“. *Philosophical Perspectives* 8, s. 1–16.
- Goff, P.** (2006) „Experiences Don't Sum“, in: Strawson, G. et al. *Consciousness and Its Place in Nature. Does Physicalism Entail Panpsychism?* Exeter: Imprint Academic, s. 53–61.
- Goff, P.** (2009) „Why Panpsychism Doesn't Help Us Explain Consciousness“. *Dialectica* 63, č. 3, s. 289–311.
- Goff, P.** (2010) „Ghosts and Sparse Properties: Why Physicalists Have More to Fear From Ghosts than Zombies“. *Philosophy and Phenomenological Research* 81, č. 1, s. 119–139.
- Goff, P.** (2011) „A Posteriori Physicalists Get Our Phenomenal Concepts Wrong“. *Australasian Journal of Philosophy*, 89, č. 2, s. 191–209.
- Goff, P.** (2015a) „Against Constitutive Russellian Monism“, in: Alter – Nagasawa (eds.), s. 370–400.
- Goff, P.** (2015b) „Real Acquaintance and Physicalism“, in: P. Coates – S. Coleman (eds.) *Phenomenal Qualities. Sense, Perception, and Consciousness*. Oxford University Press, s. 121–141.
- Goff, P.** (v tisku 1) „The Phenomenal Bonding Solution to the Combination Problem“, in: L. Jaskolla – G. Brüntrup (eds.) *Panpsychism*, Oxford University Press.
- Goff, P.** (v tisku 2) *Consciousness and Fundamental Reality*. Rukopis na URL: <<http://www.philipgoffphilosophy.com/publications.html>>
- Goff, P. – Papineau, D.** (2014) „What's Wrong with Strong Necessities?“. *Philosophical Studies* 167, č. 3, s. 749–62.
- Havlík, M.** (2015) „Jaké je to být hyperempatikem?“. *Filosofický časopis* 63, č. 4, s. 501–518.
- Hill, J.** (2012) „How Hume Became the 'New Hume': A Developmental Approach“. *The Journal of Scottish Philosophy* 10, č. 2, s. 163–181.
- Hill, J. – Mihálik, J.** (eds.) (2015) *Vědomí bez redukce. Antologie esejů ze současné filosofie myslí*. Praha: Smršť.
- Hříbek, T.** (2016) „Mají zvířata vědomí?“. *Filosofický časopis* 64, č. 1, s. 3–22.
- Chalmers, D. J.** (1995) „Facing Up to the Problem of Consciousness“. *Journal of Consciousness Studies* 2, č. 3, s. 200–219.

- Chalmers, D. J.** (1996) *The Conscious Mind. In Search of a Fundamental Theory*. Oxford University Press.
- Chalmers, D. J.** (1999) „Materialism and the Metaphysics of Modality“. *Philosophy and Phenomenological Research* 59, č. 2, s. 473–496.
- Chalmers, D. J.** (2002) „Does Conceivability Entail Possibility?“, in: T. Gendler – J. Hawthorne (eds.) *Conceivability and Possibility*. Oxford University Press.
- Chalmers, D. J.** (2003) „The Content and Epistemology of Phenomenal Belief“, in: Q. Smith and A. Jokic (eds.) *Consciousness: New Philosophical Perspectives*. Oxford University Press, s. 220–272.
- Chalmers, D. J.** (2006) „Strong and Weak Emergence“, in: P. Clayton – P. Davies (eds.) *The Re-Emergence of Emergence. The Emergentist Hypothesis from Science to Religion*. Oxford University Press, s. 244–254.
- Chalmers, D. J.** (2007) „Phenomenal Concepts and the Explanatory Gap“, in: Alter – Walter (2007), s. 167–194.
- Chalmers, D. J.** (2010) *The Character of Consciousness*. Oxford University Press.
- Chalmers, D. J.** (2012) *Constructing the World*. Oxford University Press.
- Chalmers, D. J.** (2015) „Panpsychism and Panprotopsychism“, in: Alter – Nagasawa (2015), s. 246–276. Český překlad in: Hill – Mihálik (2015), s. 168–213.
- Chalmers, D. J.** (v tisku) „The Combination Problem for Panpsychism“, in: L. Jaskolla – G. Brüntrup (eds.) *Panpsychism*. Oxford University Press.
- Chalmers, D. J. – Jackson, F.** (2010) „Conceptual Analysis and Reductive Explanation“, in: Chalmers (2010), s. 207–247.
- Jackson, F.** (1982) „Epiphenomenal Qualia“. *Philosophical Quarterly* 32, s. 127–136.
- Jackson, F.** (2003) „The Knowledge Argument“. *Richmond Journal of Philosophy* 1, č. 3, s. 6–10.
- James, W.** (1890) *The Principles of Psychology. Vol. 1*. New York: Henry Holt and Company.
- Kim, J.** (1998) *Mind in a Physical World. An Essay on the Mind-Body Problem and Mental Causation*. Cambridge: MIT Press.
- Kim, J.** (1999) „Making Sense of Emergence“. *Philosophical Studies* 95, s. 3–36.
- Kim, J.** (2006) „Being Realistic About Emergence“, in: P. Clayton – P. Davies (eds.) *The Re-Emergence of Emergence. The Emergentist Hypothesis from Science to Religion*. Oxford University Press, s. 189–202.
- Kripke, S.** (1980) *Naming and Necessity*. Cambridge: Harvard University Press.
- Kripke, S.** (2002) „Naming and Necessity“, in: D. J. Chalmers (ed.) *Philosophy of Mind. Classical and Contemporary Readings*. Oxford University Press, s. 329–334.
- Ladyman, J.** (1998) „What is Structural Realism?“, *Studies in the History of Philosophy of Science* 29, č. 3, s. 409–424.
- Ladyman, J.** (2009) „Structural Realism“, in: E. N. Zalta (ed.) *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2009 Edition), URL: <<http://plato.stanford.edu/archives/sum2009/entries/structural-realism/>>.
- Langton, R.** (1998) *Kantian Humility: Our Ignorance of Things in Themselves*. Oxford: Clarendon Press.
- Langton, R. – Lewis, D.** (1998) „Defining ‘Intrinsic’“. *Philosophy and Phenomenological Research* 58, č. 2., s. 233–245.
- Leibniz, G. W.** (1714/1982) „Monadologie“, in: *Monadologie a jiné práce*. Přeložil J. Husák. Praha: Svoboda, s. 156–176.

- Levin, J.** (2002) „Is Conceptual Analysis Needed for the Reduction of Qualitative States?“ . *Philosophy and Phenomenological Research* 64, č. 3, s. 571–91.
- Levine, J.** (2001) *Purple Haze. The Puzzle of Consciousness*. Oxford University Press.
- Levine, J.** (2007) „Phenomenal Concepts and the Materialist Constraint“, in: Alter – Walter, s. 145–66.
- Lewis, C. I.** (1929) *Mind and the World Order. Outline of a Theory of Knowledge*. New York: Charles Scribner's Sons.
- Lewis, D.** (1966) „An Argument for the Identity Theory“. *Journal of Philosophy* 63, č. 1, s. 17–25.
- Lewis, D.** (1995) „Should a Materialist Believe in Qualia?“ . *Australasian Journal of Philosophy* 73, č. 1, s. 140–144.
- Lewis, D.** (2009) „Ramseyan Humility“, in: D. Braddon-Mitchell – R. Nola (eds.) *Conceptual Analysis and Philosophical Naturalism*. Cambridge: MIT Press, s. 203–222.
- Loar, B.** (1999) „David Chalmers's *The Conscious Mind*“. *Philosophy and Phenomenological Research* 59, č. 2, s. 465–472.
- Loar, B.** (2002) „Phenomenal States – Second Version“, in: D. J. Chalmers (ed.) *Philosophy of Mind. Classical and Contemporary Readings*. Oxford University Press, s. 295–310.
- McGinn, C.** (1989) „Can We Solve the Mind-Body Problem?“ . *Mind* 98, č. 391, s. 349–366. Český překlad in: Hill – Mihálik (2015), s. 57–86.
- Mihálik, J.** (2013) „Russellův neutrální monismus a problém vědomí“, in: M. Soutor, T. Marvan, L. Dostálová (eds.) *Studie k filosofii B. Russella*. Praha: Filosofia.
- Müller, T. – Watzka, H.** (eds.) (2011) *Ein Universum voller 'Geiststaub'?*. *Der Panpsychismus in der aktuellen Geist-Gehirn-Debatte*. Paderborn: Mentis Verlag.
- Nagel, T.** (1974) „What Is It Like to Be a Bat?“ *Philosophical Review* 83, s. 435–450. Český překlad in: Hill – Mihálik (2015), s. 19–38.
- Nagel, T.** (1979) *Mortal Questions*. Cambridge University Press.
- Nagel, T.** (2012) *Mind and Cosmos. Why the Materialist Neo-Darwinian Conception of Nature Is Almost Certainly False*. Oxford University Press.
- Ney, A.** (2015) „A Physicalist Critique of Russellian Monism“, in: Alter – Nagasawa, s. 346–369.
- Nida-Rümelin, M.** (2007a): „Dualist Emergentism“, in: B. P. McLaughlin – J. Cohen (eds.), *Contemporary Debates in Philosophy of Mind*. Malden, MA: Blackwell Publishing, s. 269 – 286. Český překlad in: Hill – Mihálik (2015), s. 87–114.
- Nida-Rümelin, M.** (2007b) „Grasping Phenomenal Properties“, in: Alter – Walter, s. 307–338.
- O'Connor, T. – Wong, H. Y.** (2005) „The Metaphysics of Emergence“. *Nous* 39, s. 658–678.
- O'Connor, T. – Wong, H. Y.** (2012) „Emergent Properties“, in: E. N. Zalta (ed.) *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Spring 2012 Edition). URL = <<http://plato.stanford.edu/archives/spr2012/entries/properties-emergent/>>.
- Parkes, G.** (2009) „The Awareness of Rock. East-Asian Understanding and Implications“, in: Skrbina, s. 325–340.
- Papineau, D.** (2001) „The Rise of Physicalism“, in: C. Gillett – B. Loewer (eds.) *Physicalism and Its Discontents*. Cambridge University Press, s. 3–36.
- Papineau, D.** (2002) *Thinking About Consciousness*, New York: Oxford University Press.

- Papineau, D.** (2006) „Comments on Galen Strawson“. *Journal of Consciousness Studies* 13, č. 6, s. 100–9.
- Papineau, D.** (2007) „Phenomenal and Perceptual Concepts“, in: Alter – Walter, s. 111–144.
- Rey, G.** (1995) „Towards a Projectivist Account of Conscious Experience“, in: T. Metzinger (ed.) *Conscious Experience*. Paderborn: Schöningh, s. 123–142.
- Rosenberg, G.** (2004) *A Place for Consciousness: Probing the Deep Structure of the Natural World*. Oxford University Press.
- Rosenthal, D.** (1991) „The Independence of Consciousness and Sensory Quality“, in: E. Villanueva (ed.), *Consciousness: Philosophical Issues I*. Atascadero: Ridgeview Publishing Company s. 15–36.
- Rosenthal, D.** (1993) „State Consciousness and Transitive Consciousness“. *Consciousness and Cognition* 2, č. 4, s. 355–363.
- Russell, B.** (1927/1954) *The Analysis of Matter*. Dover Publications, New York.
- Russell, B.** (2015) „Excerpts from *Analysis of Matter* (1927), *Human Knowledge: Its Scope and Limits* (1948), *Portraits from Memory* (1956), and *My Philosophical Development* (1959)“, in: Alter – Nagasawa, s. 29–57.
- Seager, W.** (1995) „Consciousness, Information and Panpsychism“, in: J. Shear (ed.) *Explaining Consciousness – The Hard Problem*. Cambridge: The MIT Press, s. 269–286.
- Seager, W.** (2006a) „The Intrinsic Nature Argument for Panpsychism“, in: Strawson, G. et al.: *Consciousness and Its Place in Nature. Does Physicalism Entail Panpsychism?* Exeter: Imprint Academic, s. 129–145.
- Seager, W.** (2006b) „Rosenberg, Reducibility and Consciousness“. *Psyche* 12, č. 5, s. 1–15.
- Seager, W.** (2010) „Panpsychism, Combination and Combinatorial Infusion“. *Mind & Matter* 8, č. 2, s. 167–184.
- Searle, J. R.** (1997) *The Mystery of Consciousness*. New York: The New York Review of Books.
- Searle, J. R.** (1998) „How to Study Consciousness Scientifically“, in: S. R. Hameroff – A. W. Kaszniak – A. C. Scott (eds.) *Toward a Science of Consciousness II*. Cambridge: MIT Press.
- Searle, J. R.** (1993) „The Problem of Consciousness“. *Social Research* 60, č. 1, s. 3–16.
- Sellars, W.** (1991a) „Philosophy and the Scientific Image of Man“, in: Sellars, W.: *Science, Perception and Reality*. Atascadero: Ridgeview Publishing Company, s. 1–40.
- Sellars, W.** (1991b) „Empiricism and the Philosophy of Mind“, in: Sellars, W.: *Science, Perception and Reality*. Atascadero: Ridgeview Publishing Company, s. 127–224.
- Shani, I.** (2015) „Cosmopsychism: A Holistic Approach to the Metaphysics of Experience“. *Philosophical Papers* 44, č. 3, s. 389–437.
- Shoemaker, S.** (1980) „Causality and Properties“, in: *Identity, Cause, and Mind*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Shoemaker, S.** (1982) „The Inverted Spectrum“. *Journal of Philosophy* 79, s. 357–81.
- Schroer, R.** (2010) „Where’s the Beef? Phenomenal Concepts As Both Demonstrative and Substantial“. *The Australasian Journal of Philosophy* 88, s. 505–22.
- Skrbina, D.** (2005) *Panpsychism in the West*. Cambridge: MIT Press.
- Skrbina, D.** (ed.) (2009) *Mind that Abides. Panpsychism in the New Millennium*. Amsterdam: John Benjamins.

- Smart, J. J. C.** (1959/2002) „Sensations and Brain Processes“, in: D. J. Chalmers (ed.) *Philosophy of Mind. Classical and Contemporary Readings*. Oxford University Press, s. 60–68.
- Smolin, L.** (2015) „Temporal Naturalism“. *Studies in History and Philosophy of Modern Physics* 52, s. 86–102.
- Stoljar, D.** (2001) „Two Conceptions of the Physical“. *Philosophy and Phenomenological Research*, 62, s. 253–281.
- Stoljar, D.** (2005) „Physicalism and Phenomenal Concepts“. *Mind and Language* 20, č. 5, s. 469–494.
- Strawson, G.** (1994) *Mental Reality*. Cambridge: MIT Press
- Strawson, G.** (2006) „Realistic Monism: Why Physicalism Entails Panpsychism?“ *Journal of Consciousness Studies* 13, č. 10–11, s. 3–31.
- Strawson, G.** (2010) *Mental Reality* (2. vydání), Cambridge: MIT Press.
- Strawson, G.** (2011) „Cognitive Phenomenology: Real Life“, in T. Bayne – M. Montague (eds.) *Cognitive Phenomenology*. Oxford University Press.
- Strawson, G.** (v tisku) „Mind and Being: The Primacy of Panpsychism“, in: L. Jaskolla – G. Brüntrup (eds.) *Panpsychism*. Oxford University Press. Český překlad in: Hill – Mihálik (2015), s. 115–167.
- Taylor, J. H.** (2013) „Physicalism and Phenomenal Concepts: Bringing Ontology and Philosophy of Mind Together“. *Philosophia* 41, s. 1283–1297.
- Tollar, V.** (2012) „Panpsychistické motivy ve filosofii Ladislava Hejdánka“, in: E. Kohák, J. Trnka (eds.) *Hledání české filosofie. Soubor studií*. Praha: Filosofia, s. 287–300.
- Tononi G. – Koch C.** (2015) „Consciousness: Here, There and Everywhere?“ *Philosophical Transactions of the Royal Society B* 370: 20140167. Dostupné online na URL: <<http://dx.doi.org/10.1098/rstb.2014.0167>>
- Tye, M.** (2009) „Qualia“, in: E. N. Zalta (ed.): *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2009 Edition), URL = <<http://plato.stanford.edu/archives/sum2009/entries/qualia/>>.
- Vácha, J.** (2016) „O fenomenálním vědomí ve třetí osobě“. *Filosofický časopis* 64, č. 1, s. 95–109.
- Van Gulick, R.** (2001) „Reduction, Emergence and Other Recent Options on the Mind-Body Problem: A Philosophical Overview“, in: A. Freeman (ed.) *The Emergence of Consciousness*. Thorverton: Imprint Academic.
- Van Cleve, J.** (1990) „Mind-Dust or Magic? Panpsychism Versus Emergence“. *Philosophical Perspectives* 4: Action Theory and Philosophy of Mind, s. 216–226.

Jmenný rejstřík

- Alexander, Samuel 130–131, 151p, 193
Alter, Torin 164p, 170p
Armstrong, D. M. 33p, 84p, 148p
- Barnes, Elizabeth 135
Basile, Pierfrancesco 220
Bedau, Mark 132p
Bennett, Jonathan 145p
Berkeley, George 4–5
Bird, Alexander 84–85, 147p
Block, Ned 19–22, 38, 45, 67p
Braddon-Mitchell, David 29p
Broad, C. D. 131, 193
- Carruthers, Peter 67
Caston, Victor 127p
Coleman, Sam 200p, 203–211, 225p
Crane, Tim 126
- Dainton, Barry 219, 227–228
Damjanovic, Nic 102p, 107–109
Dennett, Daniel 23, 34–54
Descartes, René 6
deVries, Willem 7p, 13p
Diaz-Leon, Esa 67
- Falcká, Alžběta 6, 157
Feigl, Herbert 200
Fine, Kit 112–113
Freud, Sigmund 19
- Galén 127
Goff, Philip 34p, 87–95, 97, 98, 112p, 114, 119p, 120–121, 124p, 125, 172p, 195, 212p, 221p, 122–126, 136p, 244, 245
- Havlík, Marek 25p
Hegel, Georg Wilhelm Friedrich 181
Heil, John 120
Hejdánek, Ladislav 174p
Hill, James 29p, 92, 161p
- Hřibek, Tomáš 41p
Hume, David 140, 161,
Huxley, Thomas Henry 156
- Chalmers, David 19, 24–25, 28p, 29, 30p, 31p, 32p, 38, 39p, 41p, 47–48, 50p, 56p, 58, 60–62, 66, 69, 74–87, 97p, 106–107, 109, 117p, 123–124, 126, 131–132, 136, 156, 159, 164p, 165p, 169–170, 172, 181–187, 189p, 190p, 191p, 193, 197, 200–202, 204–206, 208, 214p, 215–216, 219, 222, 225p, 228–231, 235–237
- Chomsky, Noam 224
Churchland, Patricia 5
- Jackson, Frank 29–30, 31p, 33, 56–57, 73, 93
James, William 178, 212–213, 221, 244–245
- Kant, Immanuel 166p
Kim, Jaegwon 48, 136–137, 155
Koch, Christof 232p
Kripke, Saul 29, 60–63, 72–73, 75–76, 88, 101
- Ladyman, James 180p
Langton, Rae 50p, 166p
Leibniz, Gottfried Wilhelm 214, 218
Levin, Janet 67, 95–98, 115–116, 244–245
Levine, Joseph 87–88
Lewis, C. I. 19p
Lewis, David 33p, 50p, 105p, 166p, 169p, 244–245
Lloyd Morgan, Conwy 193
Loar, Brian 67–74, 78–86, 95, 98, 108–110, 114–115, 123, 244–245
- Martin, C. B. 120
McGinn, Colin 224

- McLaughlin, Brian 126
 Mill, John Stuart 127
- Nagasawa, Yujin 164p, 170
 Nagel, Thomas 15–19, 22, 24–25,
 121p, 126–146, 148, 152, 154,
 160, 174, 244–245
 Ney, Alyssa 180p
 Nida-Rümelin, Martine 87–88,
 99–112, 121–122, 124, 126, 149p,
 157p, 159, 244–245
- O'Connor, Timothy 126, 127p, 130p,
 135, 137
- Papineau, David 67–68, 94–95,
 108–109, 115, 124p, 127, 155–161,
 169p, 182, 244–245
 Parkes, Graham 174p
 Pepper, S. C. 200
 Prótagoras 7
- Rey, Georges 244–245
 Rosenberg, Gregg 172p
 Rosenthal, David 15p, 72p, 203
 Russell, Bertrand ix–x, 164–166, 180,
 200
- Seager, William 49, 180p, 212, 215p
 Searle, John 114p, 133p, 218
- Sellars, Wilfrid 2–16, 23, 25–26, 199,
 244–245
 Shani, Itay 171p, 216p
 Shoemaker, Sydney 84
 Schroer, Robert 97–98, 115–116,
 174p, 244–245
 Skrbina, David 174p
 Smart, J. J. C. 1
 Smolin, Lee 239
 Spinoza, Baruch 5, 145
 Stalnaker, Robert 120p
 Stoljar, Daniel 67, 106p
 Strawson, Galen 20p, 106p, 120,
 126–128, 132–134, 148–155, 160,
 165p, 171p, 172p, 175, 200p,
 213p, 239, 244–245
- Taylor, John Henry 120–123
 Tevis, Walter 59
 Tollar, Václav 174
 Tononi, Giulio 231–232
 Tye, Michael 19
- Vácha, Jiří 25p
 Van Cleve, James 126, 136, 144–148,
 152, 154
 Van Gulick, Robert 128p
- Wong, Hong Yu 126–127, 130p, 135,
 137

Jakub Mihálik

VĚDOMÍ V PŘÍRODĚ

Russellovský přístup

Odpovědný redaktor Petr Turek

Obálka, grafická úprava a sazba
AGAMA® poly-grafický ateliér, s.r.o., Praha

Tisk / Tiskárna a vydavatelství 999, s.r.o.

Vydalo nakladatelství Smršť jako svou 14. publikaci

První vydání, 264 stran

Praha 2016

ISBN 978-80-87634-68-4